

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ ดงเจริญ จังหวัด พิจิตร

1. ประวัติและความเป็นมา

1.1 ประวัติเกษตรกรต้นแบบ

เกษตรกรต้นแบบของ ศพก. อำเภอดงเจริญ ได้แก่ นางนรารัตน์ อ้วนหงวน อายุ 52 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 129 หมู่ 1 ตำบลวังจี้วใต้ อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 บ้านท่าเรือ และประกอบอาชีพทำนา โดยดำรงตำแหน่งประธาน ศพก. อำเภอดงเจริญมาตั้งแต่ ปี 2557

นางนรารัตน์ อ้วนหงวน เริ่มทำการเกษตรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้พบการระบาดของของหอยเชอรี่ในนาข้าว จึงได้ทำน้ำหมักสมุนไพรกำจัดแมลงศัตรูพืชมาใช้ในนาข้าว เพื่อลดต้นทุนการผลิต ผลที่ได้คือ ต้นทุนข้าวลดลง ผลผลิตข้าวดีขึ้น แมลงศัตรูพืชน้อยลง จึงทำให้เกิดจุดเปลี่ยนแนวความคิดในการทำการเกษตร และหันมาสนใจการเกษตรโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักสมุนไพร (น้ำหมักกลอย, น้ำหมักสะเดา, น้ำหมักมะละกอ) โดยนางนรารัตน์ อ้วนหงวนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้จากหน่วยงานต่าง อาทิ สำนักงานเกษตรอำเภอดงเจริญ, สถานีพัฒนาที่ดิน พิจิตร, สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดพิจิตร ทำให้มีองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นๆต่อไป อาทิ การทำน้ำหมักชีวภาพ (น้ำหมักกลอย, น้ำหมักสะเดา, น้ำหมักมะละกอ), การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร, การจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

1.2 ประวัติ ศพก.

ศพก. อำเภอดงเจริญ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2557 โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน สำหรับแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชน โดยเน้นเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ ศพก. อำเภอดงเจริญ ยังเป็นจุดให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ กับเกษตรกร เช่น จุดบริการน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น อีกทั้งเป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรด้วยกันเอง

1.3 สถานการณ์ปัจจุบัน

หลักสูตรการเรียนรู้

หลักสูตรหลัก : การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน, เกษตรปลอดภัย, การผลิตสารชีวภัณฑ์

หลักสูตรบังคับ : เศรษฐกิจพอเพียง, เกษตรทฤษฎีใหม่, เกษตรผสมผสาน, การจัดการบัญชี

หลักสูตรเสริม : อาชีพเสริมเพิ่มรายได้, การจัดการดินและปุ๋ย, การบริหารจัดการกลุ่ม,

1.4 ฐานเรียนรู้ มีทั้งหมด 5 ฐานเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียง เช่น เพาะเห็ดนางฟ้า, เลี้ยงไก่ไข่, ปลูกผัก

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การแปรรูปผลผลิตข้าว เช่น การคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน เช่น การทำสารชีวภัณฑ์, แปลงติดตาม
สถานการณ์ศัตรูพืช

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การปรับปรุงดิน การทำปุ๋ยหมัก การปลูกปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง)

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 การปลูกข้าวตามระบบ GAP

1.5 แปลงเรียนรู้ : แปลงปลูกข้าวตามระบบ GAP, แปลงปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังฤดูทำนา (ถั่วเขียว), แปลง
ปลูกปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง)

2. ความสำเร็จตามเป้าหมายของ ศพก.

2.1 ประสบความสำเร็จ

- เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต อาทิเช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน, การทำน้ำหมัก
ชีวภาพ, เศรษฐกิจพอเพียง, การลดการเผาในพื้นที่เกษตร อีกทั้งยังให้บริการทางการเกษตร เช่น ข้าวสารทาง
การเกษตร องค์ความรู้ทางการเกษตร น้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

- มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ เช่น
ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การทำน้ำหมักชีวภาพ จากสถานีพัฒนาที่ดิน พิจิตร อีกทั้งยังได้มอบวัสดุอุปกรณ์
การทำน้ำหมักชีวภาพให้กับศูนย์เครือข่าย เช่น ศจช. ตำบลวังจืด, แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ 4 ตำบลห้วยพุก นำไป
หมักและให้บริการในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งมอบน้ำหมักชีวภาพให้กับสำนักงานเกษตรอำเภอคงเจริญ เพื่อนำไป
แจกจ่ายให้กับเกษตรกรรายอื่นๆที่สนใจ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

2.2 การบริหารจัดการ ศพก.

- มีการคัดเลือก คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ ตามวาระ นอกจากนี้ยังมีการประชุม
คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ 4 ครั้ง/ปี เพื่อวางแผนการดำเนินการ
การขับเคลื่อน ศพก. ร่วมกับ แปลงใหญ่และศูนย์เครือข่ายอื่นๆ

- มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากหน่วยงานอื่นๆให้กับศูนย์เครือข่าย เช่น มอบวัสดุอุปกรณ์ในการทำ
น้ำหมักชีวภาพให้กับ ศจช. ตำบลวังจืดและแปลงใหญ่พืชผัก หมู่ 4 ตำบลห้วยพุก

- พัฒนาศูนย์เครือข่าย โดยคัดเลือกศูนย์เครือข่ายที่มีการดำเนินกิจกรรมและสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับ
ศพก.

3. ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

- ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ปัจจัยการผลิต และองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น
กรมส่งเสริมการเกษตร, สถานีพัฒนาที่ดิน พิจิตร, กรมประมง เป็นต้น

- จัดตั้งศูนย์เครือข่ายให้ครอบคลุมทุกตำบล และมีการเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดย

ศพก. อำเภอตงเจริญ มีการสนับสนุนองค์ความรู้และแบ่งปันปัจจัยการผลิตให้กับศูนย์เครือข่าย อื่นๆ

- มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรต้นแบบและศูนย์เครือข่าย เพื่อนำไปพัฒนาศูนย์เครือข่ายของตนเองและสามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในพื้นที่ของตนเอง
- เป็นจุดสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการเกษตร เช่น สนับสนุนการให้บริการแจกน้ำหมักชีวภาพ อาทิ น้ำหมักกลอย, น้ำหมักสะเดา, น้ำหมักหน่อกล้วย, น้ำหมักมะละกอ เป็นต้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีจุดบริการที่ อาคาร ศพก. อำเภอตงเจริญ และสำนักงานเกษตรอำเภอตงเจริญ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการให้บริการการตรวจวัดความเป็นกรด-ด่างของน้ำ โดยสนับสนุนอุปกรณ์การตรวจ และมอบให้ศูนย์เครือข่าย พร้อมทั้งคัดเลือกศูนย์เครือข่าย ตำบลละ 1 ศูนย์ เพื่อเป็นจุดให้บริการเกษตรกรในแต่ละตำบล

4. แผนการพัฒนา ศพก. ในอนาคต

- แปลงเรียนรู้การใช้ปุ๋ยตามวิเคราะห์ดิน
- จุดบริการตรวจดินและน้ำ

